

Gerbiamas Lietuvos Respublikos Seimo nary,

Balandžio 8 d. Jums teks svarstyti ir įvertinti du „Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo“ projektus:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nr. XIP-1644(2).
- 2) Seimo narių R.Kupčinsko, G.Songailos Nr. XIP-1668.

1) Vyriausybės parengtas projektas XIP-1644(2) siūlo leisti Lietuvos piliečių pavardes rašyti nelietuviškais rašmenimis, apeinant Lietuvos Konstituciją ir remiantis ginčytinu teiginiu, jog „vienos kalbos asmenvardžiai nelaikytini juos vartojančios kitos kalbos savastimi“. Tačiau šiuo klausimu daugelis žinomų kalbininkų laikosi priešingos nuomonės (pvz., prof. V.Urbutis, prof. V.Labutis, prof. A.Piročkinas, prof. P.Kniūkšta, prof. A.Paulauskienė, prof. K.Garšva). Jų nuomone, į lietuvių kalbą iš kitų kalbų atėję ir joje vartojami asmenvardžiai tampa ir lietuvių kalbos savastimi. Žymiausias lietuvių kalbos žodžių darybos specialistas, leksikologas prof. V. Urbutis 2007 m. yra parašęs net knygą „Lietuvių kalbos išdavystė“, kurioje nagrinėja iš kitų kalbų atėjusių asmenvardžių vartojimą lietuviškuose tekstuose. Negalima priimti įstatymo, grindžiamo, švelniai tariant, diskutuotina doktrina, remtis nuomonėmis, kurios nėra priimtos akademinėje bendruomenėje.

Vyriausybės siūlomas įstatymas prieštarauja Konstitucinio teismo (KT) išaiškinimams, kad piliečio pasas esąs pilietybės, asmens priklausymo atitinkamai valstybei, liudijimas, todėl visi jo įrašai privalomai darytini oficialios valstybinės kalbos rašmenimis, ir kad asmens tautybė „negali būti pagrindas asmeniui reikalauti, kad jam nebūtų taikomos taisyklės, kylančios iš valstybinės kalbos statuso“.

2) Seimo narių R.Kupčinsko ir G.Songailos teikiamas projektas XIP-1668 išlaiko valstybinės lietuvių kalbos pirmenybę oficialiuose Lietuvos dokumentuose ir, sekdamas Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Konstitucinio teismo sprendimu bei išaiškinimu, siūlo projektą, kuris Latvijoje jau priimtas ir išbandytas – reikalui esant nelatviškais (mūsų atveju, nelietuviškais) rašmenimis rašyti kitame paso įrašų skyriuje. Ši praktika yra pasiteisinusi, apginta Europos Žmogaus teisių teisme ir nei viena valstybė, nei jokia tautinė mažuma dėl to neteikia Latvijai protestų. Pagal ES sutartis kalbos dalykai priklauso kiekvienos šalies narės kompetencijai.

KT išaiškino, kad nėra jokių kliūčių to paties paso kitų įrašų skyriuje Lietuvos piliečio asmenvardį įrašyti ir nelietuviškais rašmenimis bei nesugramatinta forma, kai asmuo to pageidauja. Šį KT sprendimą pozityviu žingsniu pripažino Europos Tarybos (ET) žmogaus teisių komisaras T. Hammarbergas. Tuo pačiu jis išreiškė viltį, „kad šis sprendimas bus įgyvendintas praktiškai“.

Todėl prašome Jūsų, išrinktųjų Tautos atstovų, palaikyti LR Konstitucijos reikalavimus atitinkantį Seimo narių R.Kupčinsko, G.Songailos teikiamą projektą Nr. XIP-1668 ir, siekiant išvengti nereikalingo kiršinimo ar nepagrįstų lūkesčių, jau projektų pateikimo stadijoje apsispręsti dėl priimtino projekto, balsuojant alternatyviai.

Valstybinė lietuvių kalba yra Lietuvių Tautos tapatybės pagrindas, tad yra nelygstama vertybė, lygiai kaip Lietuvos Valstybės teritorija bei Konstitucija.

Seimo nario pareiga – apginti konstitucinį lietuvių kalbos statusą.

Pagarbiai,

Doc. dr. **Alvydas Butkus**, baltistas, VDU Letonikos centro vadovas.

Prof. dr. **Krescencijus Stoškus**, Kultūros kongreso tarybos pirmininkas.

Jonas Vaiškūnas, etnologas, publicistas, Lietuvių etninės kultūros globos tarybos narys.

Birutė Valionytė, Lietuvos nepriklausomybės akto signatarų klubo valdybos pirmininkė.